

Synnyttäneen äidin selvittäminen ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevan sääntelyn uudistaminen; työryhmämietintö

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevasta työryhmämietinnöstä.

Työryhmä ehdottaa vanhemmuuslakia (775/2022) ja oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettua lakia (378/2005) muutettavaksi siten, että ne mahdollistavat synnyttäneen äidin äitiyden selvittämisen ja vahvistamisen tilanteessa, jossa äitiydestä ei ole saatavilla asiakirjanäyttöä tai asiakirjanäytön luotettavuudesta ei saada riittävää selvitystä.

Työryhmä ehdottaa lisäksi oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että tuomioistuimien voi määrätä oikeusgeneettisen tutkimuksen tehtäväksi viimesijaisesti myös haudatusta vainajasta. Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain nimikettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain nimi olisi jatkossa laki oikeusgeneettisestä vanhemmuustutkimuksesta. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Tausta

Oikeusministeriö asetti 26.4.2022 työryhmän valmistelemaan ehdotukset synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevaan sääntelyyn. Oikeusministeriö asetti 16.5.2022 lisäksi seurantaryhmän seuraamaan ja arvioimaan työryhmän työtä. Työryhmän ja seurantaryhmän toimikausi päättyi 28.2.2023.

Synnyttäneen äidin selvittämistä koskeva lainvalmistelutarve nousi esiin vanhemmuuslakia koskevan valmistelun yhteydessä. Tarve synnyttäneen äidin äitiyttä koskevan sääntelyyn liittyy erityisesti sellaisiin maahanmuuttajaperheisiin, joiden perhesuhteista ei ole voitu varmistua maahantulon yhteydessä ja joilla ei ole asiakirjanäyttöä perhesuhteistaan tai sen luotettavuudesta ei saada riittävää selvitystä.

Korkein oikeus antoi joulukuussa 2021 ratkaisun (KKO:2021:88), jonka mukaan oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentti oli sen käsittelemässä tapauksessa ilmeisessä ristiriidassa perustuslain 10 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvatun yksityiselämän suojan kanssa. Kyseisen hautarauhaa suojaavan säännöksen on tulkittu estävän oikeusgeneettistä isyystutkimusta koskevan tutkimusmääräyksen tekemisen tilanteessa, jossa vainaja on jo haudattu.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi lausunnossa pyydetään noudattamaan keskeisten ehdotusten otsikointia ja jäsentelyä (alla).

Myös muut kuin alla Jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta: lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 10.5.2023.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat:
lainsäädäntöneuvos Salla Silvola p. 02951 50314
erityisasiantuntija Joanna Grandell p. 02951 50220
erityisasiantuntija Mari Kaipomäki p. 02951 50062
(etunimi.sukunimi@gov.fi)

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-454-1> - Työryhmän mietintö / Arbetsgruppsbetänkande

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OM024:00/2022> - Hankesivu

<https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=OM024:00/2022> - Projektsida

Liitteet:

[Sammandrag och lagförslag.docx](#)

Jakelu:

Amnesty International - Suomen osasto ry
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
emeritusprofessori Markku Helin
Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin hovioikeus
Helsingin juutalainen seurakunta
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin oikeusaputoimisto
Helsinki, sosiaali- ja terveystoimi
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Ihmisoikeusliitto ry
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, sosiaali- ja terveystoimiala
Kansaneläkelaitos - Kela
Katolinen kirkko Suomessa
Korkein oikeus
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lastensuojelun keskusliitto ry
Lastenvalvojat ry
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Maahanmuuttovirasto
Mannerheimin lastensuojeluliitto ry
Miesjärjestöjen keskusliitto
Monika-Naiset ry
Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry
Monimuotoiset perheet ry
Naisjärjestöjen keskusliitto
Naisjärjestöt yhteistyössä ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kärjäoikeus
Pakolaisneuvonta ry
Pelastakaa lapset ry
Pirkanmaan hyvinvointialue, sosiaali- ja terveystoimiala
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, sosiaali- ja terveystoimiala
Pohjois-Savon (Kuopiossa) kärjäoikeus
professori Tuulikki Mikkola (Turun Yliopisto)
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Statens ämbetsverk på Åland
Suomen Asianajajaliitto - Finlands Advokatförbund
Suomen evankelis-luterilainen kirkko
Suomen hautaus toiminnan keskusliitto
Suomen islamilainen yhdyskunta
Suomen Islam-seurakunta
Suomen ortodoksinen kirkko
Suomen Punainen Risti
Suomen Setlementtiliitto
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry
Suvianna Hakalehto (Itä-Suomen yliopisto)
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tietosuoja valtuutetun toimisto
Tuomioistuinvirasto
Ulkoministeriö

Unicef Finland ry
Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen (Turussa) käräjäoikeus
Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto
Väestöliitto
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Ålands landskapsregering

Synnyttäneen äidin äitiyden selvittäminen

Lausuntonne:

Synnyttäneen äidin äitiyden vahvistaminen Digi- ja väestötietovirastossa

Lausuntonne:

Synnyttäneen äidin äitiyden vahvistaminen tai kumoaminen tuomioistuimessa

Lausuntonne:

Suostumus tutkimuksen edellytyksenä

Lausuntonne:

Tutkimus haudatusta vainajasta

Lausuntonne:

Aiemmat oikeusgeneettiset tutkimustulokset ja aiemmin otetut kudokset

Lausuntonne:

Muuta

Lausuntonne:

Vaikutusarvioinnit

Oikeusministeriö pyytää kiinnittämään lausunnossa huomiota erityisesti vaikutusarviointeihin. Lausuntonne:

Voit jättää liitteitä lausunnon yhteyteen. Sallittuja tiedostoformaatteja ovat: pdf, doc, docx, xls, xlsx, ppt, pptx, csv, txt, rtf, zip, jpg, jpeg, png, gif and tif. Liitetiedostojen koko tulee olla pienempi kuin 50 Mb.

Leinonen Antti
Oikeusministeriö

Grandell Joanna
Oikeusministeriö